

Dicsérjenek meg, szeressenek

Ráérós, aprólékos mozdulatokkal pepecselek ebben a szobában. Óraszíjakat, női harisnyatartókat emelek ki egy zsákból, csatot fűzök rájuk, s amelyikkel elkészülök, beejtem egy másik zsákba. Munkám eléggé változatos. Két papírláda hever ágyamon. Az egyikben babacsörgők alkatrészei, külön a gömb, külön a nyél. Leccsiszolom a fehér műanyag nyélről az öntés után rajta maradt csipkétet, és villás ágai közé feszítem a világoskék gömböt. Megrázom, kellően csörög-e. Hatvan ilyen művelet árán vehetek egy liter tejet. A másik láda szőrmajmokat rejteget. A pucér majomhad mellett számos kisebb zacskó hever, egyikben van a szemük, rá kell varrni a fejükre, másokban a piros nadrágjuk, zöld mellényük, sárga sipkájuk, a harmadikban apró cintányérjuk, amelyet egyujjas tenyerükre kell illesztenem. Ez a munka majdhogynem szórakoztató. Szívesen hallgatom az apró cintányérok hangját. Amikor egyedül maradok a szobában, kezemre húzom a majmocskát, és összeütöm a két tenyerét, cin-cin, cin-cin. A gyerek szeretné ezt a kis majmocskát, görbe ujjaival körülfofná, nyomorgatná, beletömködné a fejét a vizeletszagú ágyneműbe, de a majom csak csúszkál a viaszosvásznon. Azután a szájába venné, rágcsálni kezdené a majomfejet, közben ugrál, nyüszög, kiköpi szájából a nyálas szőrcomókat. Látom magamat, kezemben lapát és partvis, a gyerek a rácsot rázva óbégat, összeszedem a pamutcsimbókákat. Látom magamat és a gyereket a sötét lakásban, az ablak előtt galambok tipegnek, kocogtatják a bádorpárkányt, a falról a parkettára hullik a vakolat, a hamutartóból kipereg a kosz, így éltünk ott.

Itt alkatrészek között telnek napjaim, folytonos pepecseléssel, negyven felöltötött majom egy kiló kenyér. Négyen vagyunk, három szobában és ebben, ahol dolgozunk. Akik a gondunkat viselik, naponta kétszer jönnek. Olyankor határozott szavak pattognak körülöttünk, néhol kibukkan, kiérződik belőlük a sajnálat, de a parancs az parancs. A zsákokat és a papírládákat naponta ürítik, ellenőrzik a babacsörgők hangját, a harisnyatartók apró csatjait, a majmocskák nadrágját, mellényét, sipkáját, leszámolják a maradványt és a selejtet, kipipálják a táblázatok rubrikáit, felemelt ujjai felkiáltójelek a levegőben, néma figyelmeztetések, így búcsúznak tőlünk. Magunkra maradvánnyal mindannyian magunkba húzódunk, hogy éljük tovább az életünket itt, ami a legtöbbünk számára kegy, előrelépés, maga a mámorító szabadság. A nyugalmazott kalauz és felesége munka után beköltözik a konyhába, ahol az asszony minden este főtt krumplit készít, ugyanaz a rituálé, ugyanazok a hangok, a krumpli héját lemetsző kés suhogása, az összegyűrt újságpapír zizegése, a szemeteskuka tetejének csattanása, a gázrezsó belobbanását kísérő káromkodás, az evőeszközök ideges csörömpölése, a kalauz nehézlégzése, fújtatás, köpködés, krakovágás, amin az állandó dohányzás és az asz-

szony érthetetlen sipítózása sem segít. Minden este hallgatom őket, az evőeszközök csörömpölésénél már a takaró alá dugom a fejem, nem várom meg a kántálást, a sipítózást, nem akarom hallani a sírásba hajló jajveszékelést, a gyereket, ahogy a vasrácsos ketrecet rázva zokog, tehetetlen dühében a parkettára vizel, körbevizeli az ágyat, semmi sem jó, semmi sem nyugtatja meg, hiába hozok neki túrótortát vagy masszírozom a hátát, csak néhány percig tart a csend és az ernyedtség kegyelmi állapota, aztán megint rázza a vasrácsot és nyáladzik. Mindent el lehetett felejteni, a levegőért esdeklő kétszáz kilós férfit, az iskolásfiúkat az ágyába csábító könyvelőnőt, a lakása ablakából a szemetet a járdára szóró vénasszonyt, csak a gyereket nem, a gyereket nem lehet, a hangot, ahogy a vasrácsos ketrecágy nyikorog a toporzékoló pelenkás óriás alatt, a tekintetét a gyermek elesettségével és ártatlanságával, az arcot, amely néha felnőtté torzult, a gyermektestből hirtelen egy felnőtt hideg szemei néznek vissza rám, és ez a felnőtt tudatában van tehetetlen állapotának, gyermek mivoltának. Engem gyűlölt, és én félttem tőle, hiába volt ő a vasrácsos ketrecbe zárva, s hiába mozoghattam én szabadon a levegőtlen, sötét lakásban, ahonnan bármikor kimehettem volna az utcára, rohadtam volna önmagam tébolyult köreit a macskaköves tereken, nyílegyenes sugárutakon, bérházak közötti szűk sikátorokban fiatal cigánygyerekek bandáit és olcsó kurvákat kerülgetve, neonfeliratok vakító fényei és villamossínek párhuzamosai között kísértetként elsuhanva a vízpartig, a hídkorlátig, az éjsötét Duna áramló hullámaiba bámulva, imádkozva a kegyelemért, mégsem tettem, hanem csak ültem mellette, teljesíttem a kötelességemet, ő pedig vicsorgott, fröcsögött, horkantott a vasrácsos ketrecágyban.

Most már a lakásban éljük életünket, dolgozunk, étkezünk, alszunk, szabadidőnk is itt telik. Belenyúlok a ládába, a kezemből kiesik a majom pucér teste. Lehajlok, hogy felszedjem az asztal alól. A körmöm beleakad a parketta közötti keskeny résbe, meghajlik és pattan egyet, de nem törik el. A számba veszem, szopogatom, mintha sebes lenne. A férfisزابó és az asszony nem veszi észre, csak pepecselnek tovább az apró, műanyag babacsörgőkkel. Itt most hárman dolgozunk, a kalauz meghűlt, lázas, beteg, pedig mindannyiunk között benne van a legtöbb élet. A kalauz még nem felejtette el, mi a szerelem, és vacsora után gyakran magához vonja feleségét, akit nem kell sokáig unszolni, vékony, gyermeki sikolya az épület papírfalai között cikázik, átkúszik a réseken, be a fejünkbe, ahol legtöbbször magunk sem tudjuk, milyen gondolatok tenyésznek. Olyan vékony az a sikoly, hogy az ember azt hiszi, az ablaküvegek szétrobbannak, az asszony hangszála elpattan, és ezen a nyugtalanító érzésen a kalauz csapzott, darabos zihálásából áradó különös, metronómszerű ritmika sem enyhít. Az asztmás férfi köhögésrohamába rendre zaklatott kopogás vegyül, hosszú hónapokig tartott, mire megfejttem a rejtélyt, negyedik lakótársunk, az egykori férfisزابó verte a falba a fejét, ahogyan a gyerek is a vasrácsokra mért fejcsapásokkal próbálta csillapítani a benne gyülemelő feszültséget, mivel szavak, értelmes gondolatok és beszédképesség híján másképpen megnyilatkozni nem tudott, csak a rácsokat markolászta tenyerével, aprócska feje enyhén megszorult két vasrács között, nem csusszant ki rajta. Az egykori férfisزابó sokáig békésen élte mindennapjait, méretet vett, szabásmintát készített, feldarabolta, összeillesztette, megvarrta az anyagot, legyen az muszlin,

selyem vagy jacquard, majd egyik nap azzal ébredt, hogy lakása ostromlott erőd, szomszédjai és megbízói pedig ellenséges katonák, akik hadjáratot indítottak ellene. Tévképzetei erősödtek, ebédidőben hadvezérek nevét kiáltozta, tábornoki egyenruhába öltözve grasszált fel és alá a gangon, amíg húga el nem szállította. A férfiszabó példás tisztességben és önmegtartóztatásban élte le az életét. Mellényes öltöny nyakkendővel, vászonzsebkendővel, feketére suvickolt cipő, délelőtt a varrógép zakatolása, délben ebéd a sarki kifőzdében, négy órakor fekete két kockával a gangon, este kilenckor villanyoltás. A szomszédok azonban mindenütt kíváncsiak, feltűnt nekik, hogy a férfiszabót soha nem látták nővel, egy idő után gúnyolni kezdték emiatt a háta mögött, és abban is biztosak voltak, kik azok az ügyfelei, akikről máshogy veszi le a méretet és a ruhát, mint szokásos. Mennyi emlék, mennyi rosszindulat. Hozzám mindig minden információ eljutott, most is cipelem magammal a tudás terhét, miközben piros nadrágokat húzok a majmocskák popsijára. Egy időben mindent tudtam, ismertem a kerület összes bérlakásának lakóját, ügyes-bajos dolgaikat, hogy a párna alatt tartják örökségüket, hogy verik az asszonyt, hogy titokban lóversenyre járnak, mindent, mindent, mindent. Most majomöltöztető és babacsörgő-összeszerelő vagyok, százötven óraszíj egy kocka margarin. Ma nem sok selejt termett.

Hárman vagyunk itt, amikor a kalauz felesége, kihasználva férje kórházi ápolásának idejét, diszkrét ajánlatot tesz a babacsörgők csiszolgatása és a cintányéros majmocskák felöltöztetése közben. A férfiszabó szája már akkor megremegett, amikor az asszony először csak melléült, hogy segítsen neki a villák közé feszíteni a világoskék gömböt, mert az most, ebben az esetben, kivételesen szorul. Azután a nő az asztal alatt simogatni kezdte a férfiszabó combját, aki kivörösödött, verejtékezett, majd egész testében rázkódni kezdett, kirúgta maga alól a széket. Azóta sem láttuk, csak a kopogást hallgatjuk, a férfiszabó kopogását, a gyerek kopogását, a koponya hangos kopogását, hiába tekertem gézt a vasrácsok köré, a gyerek fejére gyakran felszakadt, vér itatta át a gézt, a huzat lengette az ágyrácsról lelógó, véráztatta tekerceket, a roham után csendben, vérszagban vártuk a reggeleket. Harisnyatartók, bugyogók, női hálóingek, mindent a szerelem, az érzéki örömök hajhászása, a beteges vágyak irányítanak, hogy aztán a testek egymásnak feszüléséből, cirógatásokból és ostorcsapásokból új élet fogadjon, gyermek, amely a viaszosvászon lepedőn ülve, állati ösztönöktől hajtva fedezi fel saját testét, markolássza, dörzsöli, majd fojtott nyögdécselések közepette lecsapolja önnön vesszejét. Felkavarodik a gyomrom, mintha rohannék én is az utcákon, a hajnali ködben, mintha a hídpillérek alatt kavargó folyó zúgása beszéd lenne, hívogató emberi beszéd, amelynek végül én, a törvény rendíthetetlen szolgája, alávetem magam és lecsukom szemem. Egymásra vagyunk utalva, egymás cinkosai vagyunk bűneinkben és kétségbeesésünkben, a kalauz, a felesége, a férfiszabó és én. Hallgatjuk a kopogást az asszonnyal, ketten maradtunk, ketten a ládával, a zacskókkal, az óraszíjakkal és női harisnyatartókkal, külön a gömb, külön a nyél. Nem akarom hallgatni a kopogást, nem akarok látni semmit, semmire nem akarok emlékezni, csak feszegetem a babacsörgők villáját, felráncigálom a nadrágot a cintányéros majom farára, a többit meghagyom másnak, nincs szükségem rá, passzoljanak az alkatrészek, az óraszíjak, a harisnyatartók, a

csatok, a papírládákban pont kétszer annyi műszem legyen, ahány pucér majom, egyezzen a nadrágok, mellények és sipkák száma, ne maradjon felesleg, ne legyen selejt, ürüljenek ki a zsákok és a papírládák, egyenesedjenek ki a mutatók a faliorán, a gondunkat viselők látogatásaik végén tartsák magasba mutatóujjukat, mint egy felkiáltójelet, dicsérjenek meg, mondjanak biztató szavakat, szeressenek, szeressenek, csak rázom a babacsörgőt, ölelgetem a majmocskát, szolgálgom az aranyos kis szőrmajmot, kétszáz női harisnyatartó tizenöt deka párizsi.

HAVASRÉTI JÓZSEF

Az orgonbox

„A fejembe száll mostanában az idegen szenvedés...” (K. Gy.)

1.

Egy napon Winter professzor megállította Verát a kórház folyosóján. Orgonterápia, zúgta hatalmas hangján a férfi, és közelebb húzódott. Vera hátralépett. Winter dohányfüsttől és borotvaszesztől szaglott, ráadásul majdnem két méter magas volt. Onnan pislogott alá, viselkedése egyszerre volt lenéző és kihívó. Toronynézés, gondolta Vera. Orgonterápia? Winter elmagyarázta, és amit Vera hallott, nem volt valami meggyőző. Teljesen veszélytelen, folytatta Winter, nem kockáztatnak semmit. Másrészt nem kerül semmibe. Csak hát... nálunk ez kuzuzslás. Lényegében egy szekrényről van szó.

No, jöjjön. Winter szobájában foglaltak helyet. Az iroda szűkös és elhanyagolt volt, egy heverő, egy vízköves mosdó, íróasztal kislámpával és írógéppel, két szék, egy üveges szekrény, telezsúfolva aktákkal. Az aktákban rémmesék nyöszörögtek. Az egyik széken Winter utcai ruhája lógott. A zakó és a nadrág fölött, az ingre hajítva atlétatrikó hevert. Winter megragadta az egész kupacot, és az ágyra dobta. Szétgurult pénzermék csörögtek. No, üljön már le, mondta. Vera leült, rövid szoknyája felcsúszott. Winter a lábait leste. Ha tudom, hogy itt kötök ki, hosszabb szoknyát veszek fel, gondolta a nő. Winter közelebb húzódott, Vera gyomra összeugrott, de nem történt semmi. A férfi tollat és papírlapot szedett elő, és rajzolni kezdett.